

Otto Böhtlingk & Rudolph Roth: Sanskrit-Wörterbuch, Part 1, Petersburg 1855
 der Gurke (s. u. 2) so benannt sei, wie auch die eine Frau des Sagarā,
 welcher 60,000 Söhne versprochen waren, zuerst eine Gurke gebar. —
 2) f. saure Gurke AK. 2, 4, 5, 21. H. an. 3, 10. MED. k. 49. Suçr. 1, 144,
 11. 160, 1. 2, 89, 3. 174, 14. Nach HESSLER: die Coloquinthe (*Citrullus*
colocynthis Schrad.); der Vulgärname ist तितलाउ (nach VOIGT: die
 Frucht einer wilden Varietät der *Lagenaria vulgaris* Ser.).

इत्वारि m. *Saccharum spontaneum* L. (काश) RĪGĀN. im ÇKDr. —
 Vielleicht Verkürzung von इनु-वारि; vgl. d. folg. W.

इत्वालिका 1) m. dass. BHĀVĀPR. im ÇKDr. — 2) f. °का dass. (इनुतु-
 ल्या) RATNAM. im ÇKDr. — Verkürzt aus इनुवालिका.

इब्, ऐवति und इङ्, ईङ्गति sich bewegen DĀTUP. 5, 26, 27. Nicht be-
 legbare Wurzel; vgl. इङ्.

इंकार und इंकृत KĪTH. AÇVĀGR. 1, 10 so v. a. किंकार und किंकृत.

इङ्, ईङ्गति (ep. auch ईङ्गते) sich regen, sich bewegen DĀTUP. 5, 46. त-
 या मृष्टमिदं विश्वं पचेद्गं पच्च नेङ्गति MBh. 3, 8756. 12775. यो ऽवतिष्ठते
 नेङ्गते BHAG. 14, 23. यथा दीपो निवातस्यो नेङ्गते 6, 19. Vgl. इङ्गित. —
 caus. इङ्गयति 1) in Bewegung setzen, rühren, schütteln: जुहूः त्रीणि नि-
 क्तिता नेङ्गयति RV. 4, 164, 45. तानि वा अग्निङ्गयमानानि शिरे ÇĀT. Br. 4, 1,
 2, 25, 26. — 2) in dasjenige grammatische Verhältniss bringen, in wel-
 chem ein Worttheil इङ्ग (s. d.) heisst, RV. PRĀT. 9, 13, 10, 10. पुनर्ब्रुवन्तत्र
 समासमिङ्गयेत् 11, 16. — Vgl. इङ्.

— उद् caus. 1) in eine zitternde Bewegung versetzen, schwingen: प्रुन-
 मध्रामुदिङ्गय RV. 4, 57, 4. ताः (अपः) सत्ये पाषाणी क्वा दन्तिणेनादिङ्गयति ÇĀT.
 Br. 1, 1, 2, 7. 12, 5, 1, 12. — 2) schwirren lassen (von der Aussprache der
 Laute): नातिव्यक्तं न चाव्यक्तमेवं वर्णानुदिङ्गयेत् TAITT. PRĀT. 2, 5.

— सम् caus. in eine leise schwingende Bewegung versetzen: यथा वातः
 पुष्करिणीं समिङ्गयति सर्वतः । एवा ते गर्भं एतत्तु RV. 5, 78, 7, wo das Zucken
 des Kindes im Mutterleibe mit dem die Wellen kräuselnden Winde ver-
 glichen wird. ÇĀT. Br. 14, 9, 2, 22 hat irrig समीङ्गयति und Brh. Ān. Up.
 6, 4, 23 sogar समिङ्गयति.

इङ्ग (von इङ्) 1) adj. a) beweglich AK. 3, 2, 23. 4, 82. TRIK. 3, 3, 55. H.
 1434. an. 2, 30. MED. g. 3. MBh. 3, 8756. 12775 (s. u. इङ्). — b) wunder-
 bar (अद्भुत) H. an. MED. — 2) m. a) Geberde AK. 3, 3, 15. TRIK. H. 1513.
 H. an. MED. Vgl. इङ्गित. — b) Kenntniss H. an. MED. — 3) f. इङ्गा eine
 bes. Zählmethode LALIT. 141.

इङ्गन (von इङ् im caus.) n. 1) das Schütteln KĪTH. Çr. 10, 1, 6. — 2)
 die Ausführung derjenigen grammatischen Operation, durch welche ein
 Bestandtheil eines Compositums abgetrennt und in andere Laut- oder
 Tonverhältnisse gebracht wird, Comm. zu RV. PRĀT.

इङ्गित Name einer Pflanze: भाङ्गमौञ्जान्पाशानिङ्गितालं कृतान् KAUC.
 14. वीरिणतूल्मिमिङ्गिते प्रपुठेन गुह्येति 25. विषावधस्तमिङ्गितम् 47.
 Scheint nicht identisch mit इङ्गुद zu sein.

इङ्गित (partic. von इङ्) n. das Zucken, die Bewegungen verschiedener
 Theile des Körpers, als Verräther des innern Menschen; Gebärde AK.
 3, 3, 15 (auch m.). 4, 164. H. 1513. स विद्यादस्य कृत्येषु निर्गूर्णितचे-
 ष्टितैः । आकारमिङ्गितं चेष्टा भृत्येषु च चिकीर्षितम् ॥ M. 7, 67, 63. वाच्यै-
 र्निभावयोस्त्रिङ्गैर्भावमर्तगतं नृणाम् । स्वरवर्णोङ्गिताकारैश्चनुषा चोष्ठेन च ॥
 8, 25, 26. MBh. 3, 14669. 16068. N. (Bopp) 2, 5. R. 1, 7, 1. 48, 5. R. 4, 1, 22.

29. 5, 12, 4. Suçr. 2, 244, 20. PAÑKĀT. I, 49. RAGH. 1, 20. VET. 7, 20. = ग-
 मन und चेष्टा H. an. 3, 250.

इङ्गुद m. und इङ्गुदी f. eine in allen ihren Theilen medic. gebrauchte
 Pflanze; nach AINSLIE, Mat. ind. 2, 230 *Terminalia Catappa*, ein Baum
 der wohl-schmeckende Nüsse trägt; wird in Bengalen, wie ÇKDr. an-
 giebt, irrig mit पुत्रजीव (*Putranjiva Roxburghii* Wall.) ver-
 wechselt. AK. 2, 4, 2, 26. H. 1143. इङ्गुद MBh. 2, 1824. 3, 11571. 12361.
 N. (Bopp) 12, 3. Suçr. 2, 278, 18. इङ्गुदी 1, 145, 7. 11. 146, 5. 2, 36, 19. 131,
 12. R. 6, 108, 45. सुमहानिङ्गुदीवृत्तः 2, 50, 13. 15. aus den Früchten wird
 Oel gewonnen Suçr. 1, 182, 16. 2, 77, 8. 174, 17. ÇĀK. 14. 89. RAGH. 14, 84.
 इङ्गुदिपियाक (sic) R. 2, 103, 20. 104, 7. 11. इङ्गुदितोद 12. Das n. be-
 zeichnet die Nuss des Baumes: इङ्गुदधन्वनानि MBh. 3, 10039.

इङ्गुल m. und इङ्गुली f. = इङ्गु BHARATA zu AK. und DVIRŪPAK. im
 ÇKDr.

इङ्ग (von इङ्) adj. zu rühren, von der Stelle zu rücken; so heisst in
 der Grammatik ein Worttheil, welcher mit einem vorhergehenden nicht
 unlösbar verbunden ist, sondern in einem Compositionsverhältniss (अ-
 व्यक्त) steht, also bei gewissen grammatischen Operationen abgesondert
 bewegt werden kann, RV. PRĀT. 1, 25. 3, 20. 19, 13. AV. PRĀT. 4, 76.

इचिकिल m. Sumpf H. 1090. WILS. und ÇKDr. चिकिल.

इच्छक m. Citronenbaum (*Citrus medica* L.) WILS. इच्छक ÇKDr. nach
 ÇĀBDAKĀ, aber wohl nur ein Druckfehler, da das Wort unmittelbar vor इ-
 च्का steht. — In एवेच्छकम् nach *Belieben* MBh. 3, 238. 11414. 13, 1500
 ist der zweite Bestandtheil auf इच्छा zurückzuführen.

इच्छा (von इष्, इच्छति) f. Wunsch, Verlangen, Neigung P. 3, 3, 101.
 Vop. 26, 191. AK. 1, 1, 2, 27. 3, 4, 9, 41. H. 430. Gegens. द्वेष *Abneigung*
 BHAG. 7, 27. 13, 6. मोक्ष इच्छास्ति P. 1, 4, 45, Sch. mit dem inf. Vop. 5, 15. अ-
 मातृपैर्विनिपुक्तो ऽहं राज्ये नात्मेच्छ्या R. 4, 9, 4. घातमनुवेच्छ्या M. 5, 45.
 विलाडुत्तरपोच्छ्या R. 4, 52, 18. इच्छ्या nach Wunsch, nach eigener Nei-
 gung M. 3, 32. 5, 103. 11, 124. JĪGĀ. 2, 12. PRAB. 101, 8. इच्छ्यात्मनः M.
 9, 95. 11, 73. स्वपेच्छ्या 9, 175. PAÑKĀT. I, 369. स्वेच्छ्या 87, 11. HIT. 17,
 15. VET. 29, 15. मदिच्छ्या KATHĀS. 5, 7. विगतेच्छामयक्रोध BHAG. 5, 28.
 जन्मनि क्लेशवज्जले किं नु उःखमतः परम् । इच्छासंपद्यतो नास्ति यत्रेच्छा
 न निवर्तते ॥ HIT. I, 176. इच्छारतैः MEGH. 87. इच्छां नियकृतुम् sein Ver-
 langen unterdrücken ÇĀK. 16, 12, v. l. महेच्छं PAÑKĀT. I, 43. RAGH. 18, 32.
 Bei den Mathematikern heisst इच्छा die gestellte Frage, इच्छापाल die
 Lösung der Frage COLEBR. Alg. 33. In der Grammatik Bezeichnung einer
 desi. Jer.-Bildung AV. PRĀT. 3, 18. 4, 29. — Vgl. अिच्छा.

इच्छायत् (von इच्छा) adj.; davon °ती f. eine Frau, die allerhand Be-
 gehren hat, AK. 2, 6, 2, 9.

इच्छायसु (इ° + व°) m. ein Bein. Kuvera's (nach Wunsch Reich-
 thümer besitzend) TRIK. 1, 1, 78. H. 189.

इच्छु (von इष्, इच्छति) adj. wünschend, verlangend P. 3, 2, 169. Vop. 26,
 160. mit dem acc. VID. 61. mit dem inf. PAÑKĀT. 216, 11. mit dem obj.
 comp. KĀTJ. Çr. 18, 5, 12. 13. R. 4, 3, 8. KATHĀS. 24, 6.

इक्ष s. इष्.

इञ्जल m. N. eines Baumes, *Barringtonia acutangula* Gaertn., AK.
 2, 4, 2, 11. H. 1113. — Vgl. किञ्जल.